

Ensamarbete

Syfte

Umeå universitet vill med dessa riktlinjer förebygga att anställda i ensamarbete ska drabbas av ohälsa eller olycksfall och i det fall det skulle inträffa att det finns planerade åtgärder för ett snabbt omhändertagande.

Definitioner

Ensamarbete kan omfatta fysisk isolering eller social isolering.

- Fysisk isolering innebär att den som utför ett visst arbete inte kan få kontakt med andra människor utan att använda tekniska kommunikationshjälpmedel (ensamarbete i fält, ensamarbete i laboratorier) etc.
- Social isolering innebär att den som utför arbetet befinner sig bland andra människor, men där förhållandena är sådana att den personen inte kan räkna med deras hjälp i en kritisk situation (kriminalvården, social service etc).

Universitetets grundinställning till ensamarbete

Ensamarbete där det finns risk för kroppsskada eller ensamarbete med särskilda psykiska påfrestningar får i princip inte utföras som ensamarbete. Särskilt viktigt är detta utanför ordinarie arbetstid eller vid vistelse i fält.

Arbetsmiljöreregler

Regler kring ensamarbete finns i Arbetsmiljölagen kap 3, 2§ och i Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 1982:3 "Ensamarbete". Det framgår bl a att arbetsgivaren skall beakta den särskilda risk för ohälsa och olycksfall som kan följa av att arbetstagaren utför arbete ensam. Vid planering och anordnande av ensamarbete skall arbetstagarens möjlighet till kontakt med andra människor beaktas.

Ansvar

- Rektor är ansvarig för detta styrdokument på central nivå.
- Dekanus är ansvarig för att styrdokumentet förs ut till respektive institution/motsvarande. Dekanus har även ett uppföljande ansvar för att styrdokumentet blir tillämpat på respektive institution/motsvarande.
- Prefekt/motsvarande är ansvarig för att identifiera ensamarbeten där det finns risker samt besluta om dessa kan utföras som ensamarbeten och i så fall under vilka förhållanden och med vilka åtgärder. En rutinbeskrivning ska i så fall upprättas för institutionen.

Vid behov av stöd och hjälp kan berörd chef vända sig till Personalenhetens arbetsmiljösamordnare.

Bilagor

I bilaga 1 finns en vägledning för riskbedömning.

Vägledning vid utarbetande av rutinbeskrivning för "Ensamarbete" vid institution/motsvarande

Lämpligt att prefekten utser en projektgrupp som svarar för utarbetandet av en rutinbeskrivning. I projektgruppen bör delta en representant från institutionsnivån, arbetsmiljöombud och lämpligt antal representanter från verksamheten. Initialt är det lämpligt att arbetsmiljöingenjör från företagshälsovården deltar.

- Gör en lista på förekommande ensamarbeten där det bedöms finnas risker av något slag (brainstorming).
- Gör en riskbedömning av listade ensamarbeten. Riskanalysmodellen i bilaga A på nästa sida kan användas som hjälpmedel.
- Besluta sedan om arbetet kan utföras som ensamarbete och i så fall med vilka åtgärder.
- Gör en handläggningsordning för ensamarbete vid institutionen, se tabellen nedan.

Mall för framtagande av rutiner för "Ensamarbete"

Beslutade ensamarbeten utifrån riskbedömning (två exempel anges);

Typ av ensamarbete	Vad gäller (förbud, ok)	Datum för bedömning o uppföljning	Skyddsinstruktion för ensamarbetet (ange var den finns)	Riskbedömning (ange var den finns)
Arbete i fält	Ok	2009-05-15 2012-05-15	Se skyddsinstruktion	Se riskbedömn.
Laboratoriearbete	Förbud	2009-05-15		Se riskbedömn.

Riskbedömning av identifierade "ensamarbeten"

Här följer exempel på skadehändelser och riskkällor samt ett exempel på riskanalysmodell riskbedömning av tänkbara skadehändelser. Gör en riskbedömning för varje typ av riskfyllt ensamarbete.

Exempel på skadehändelser och riskkällor; Exponering för kemikalier (lösningsmedel, frätande vätskor), damm, gaser, belastningsskada, förgiftning, brännskador, elskada, skärskada, skada av slag eller stöt, sträckning, klämning, fall, halkning, snubbling, arbete med djur, passage vattendrag, smittorisker, ormbett, klättring, båttransporter, riskabla terrängavsnitt, kvävning, drunkning.

Annat som kan leda till skadehändelser; Tidspress, trötthet, haverier, driftstörningar, reparationer, oklara eller motstridiga instruktioner, transporter.

Typ av ensamarbete;				
	Risk		Risk- bedömning	
Skadehändelser-riskkällor	S	K	P	Åtgärd, Riskhantering

S=sannolikhet för skadehändelse <u>Klass</u> <u>Beskrivning</u> <u>Konsekvens</u> A Vanlig En gång per dag eller oftare B Trolig En gång per vecka C Förekommande En gång per månad D Osannolik En gång per år E Försumbar Färre än en gång per år			K=konsekvens av skadehändelse <u>Klass</u> <u>Beskrivning</u> <u>Konsekvens för personer</u> 4 Katastrofal Död 3 Kritisk Allvarlig skada, bestående men 2 Marginell Smärre skada (sjukskriven) 1 Försumbar Mindre än klass 2, kvar på arbetet																																
P=Prioriteringsmatris Sannolikhet <table border="1"> <thead> <tr> <th>Konsekvens</th> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> <th>D</th> <th>E</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4</td> <td>8</td> <td>8</td> <td>8</td> <td>7</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>7</td> <td>6</td> <td>6</td> <td>5</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>6</td> <td>6</td> <td>5</td> <td>4</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>5</td> <td>4</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>			Konsekvens	A	B	C	D	E	4	8	8	8	7	6	3	7	6	6	5	4	2	6	6	5	4	3	1	5	4	3	2	1	Matrisutfall 1-8 6-8 Får ej förekomma som ensamarbete 4-5 Åtgärder för att reducera sannolikhet eller konsekvens t ex komplettering med skyddsfunktion eller skyddsanordning 1-3 Information, varning om de eventuella "mindre" farliga risker som kvarstår		
Konsekvens	A	B	C	D	E																														
4	8	8	8	7	6																														
3	7	6	6	5	4																														
2	6	6	5	4	3																														
1	5	4	3	2	1																														

Exempel på åtgärder; Information, utbildning, skriftliga instruktioner för ensamarbetet och hantering av nödsituation, skyddsutrustning samt när och hur den ska användas, teknisk utrustning för att skapa snabb och säker kontakt med andra personer - väktare eller SOS, transportberedskap så att den som utför ensamarbete kan få hjälp vid olycksfall eller sjukdom, genomgång av larmfunktioner t ex brandlarm, utrymning, nödlarm i kyl- och frysrum, dragskåpslarm och larm till väktare. Vid fältarbete ev ruttplanering och kommunikation (t ex vid fasta tider) eller inrapportering och avrapportering av färdplaner.